

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการจัดการกับความสำเร็จ
ในการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในจังหวัดชุมพร

The Relationship between Management Factors
and Waste Management Success of Local
Administrative Organizations in Chumphon Province

สมเกียรติ สวัสดิวงศ์ Somkiet Sawasdiwong*

วัชรินทร์ สุทธิชัย Watcharin Sutthisai**

สิทธิพรร์ สุนทร Sitthiporn Soonthorn***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ระดับปัจจัยการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร (2) ระดับความสำเร็จในการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดชุมพร (3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการจัดการกับความสำเร็จในการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร และ (4) สร้างแนวทางการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร เป็นการวิจัยแบบผสมเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเชิงปริมาณ มีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 253 คน หายขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของยามาเน่ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ โดยวิธี Stepwise อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มย่อย ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับปัจจัยการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับมาก (2) ระดับความสำเร็จในการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (3) ปัจจัยการจัดการมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร อยู่ในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (4) ปัจจัยการจัดการ โดยรวมทั้ง 7 ปัจจัย สามารถนำมาอธิบาย ความสำเร็จในการจัดการขยะ

* นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

** อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

*** อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร ได้ร้อยละ 70.80 มีค่า $R^2 = .708$ และมีค่า $F = 192.878$ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($\alpha = .01$) เรียงลำดับการเข้าสู่สมการพยากรณ์ ได้แก่ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน (X_4) และ ปัจจัยด้านการวางแผน (X_1) สามารถเขียนสมการได้ดังนี้

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ} = .837 + .540 X_7 + .131 X_6$$

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน} = .764 X_7 + .234 X_6$$

(5) แนวทางการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร ประกอบด้วย (1) ศึกษาพื้นที่เป้าหมายเกี่ยวกับปัญหา และสาเหตุการเกิดขยะในพื้นที่ โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม เพื่อนำข้อมูลมากำหนดเป้าหมาย และลำดับความสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการ “จังหวัดสะอาด” (2) กำหนดเป้าหมาย ร่วมกับครัวเรือนเป้าหมาย เครือข่าย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (3) ระดมสมองสร้างทางเลือกในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้ได้โครงการที่เหมาะสม และการบูรณาการความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย (4) กำหนดวิธีการที่เหมาะสม โดยออกแบบกิจกรรมของโครงการอย่างเป็นระบบตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามตัวชี้วัด และเป้าหมาย และ (5) ประเมินผล และพัฒนาแนวทางการดำเนินกิจกรรมของโครงการ

คำสำคัญ: การจัดการ, ความสำเร็จ, ชุมพร

Abstract

The objectives of this research were to study (1) the level of management factors of the Local Administrative Organizations in Chumphon Province, (2) the success level of waste management of the Local Administrative Organizations in Chumphon Province, (3) the relationship between the management factors and the success of waste management of Local Administrative Organizations in Chumphon, and (4) the guidelines creation for management of the Local Administrative Organizations in Chumphon province. This study was a mixed-method research, using the quantitative and qualitative method. For the quantitative research, the sample size of 253 people was determined by using the Yamane's formula, and the questionnaire was used as the instrument. The statistics used in the data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, statistical hypothesis testing by Pearson's Product Moment Correlation Coefficient with the statistical significance at the .05 level, and the stepwise multiple regression analysis with the statistical significance at the .01 level. For the qualitative research, in-depth interviews and focus group discussion, were used in this research.

The results of the research showed that (1) the overall level of management factors of the Local Administrative Organizations in Chumphon Province, was high, (2) The overall level of success in management of the local administrative organizations in Chumphon Province, was moderate, (3) The waste management factor was statistically significant, correlated to the management success of the Local Administrative Organizations in Chumphon Province on low level, at the .01 level (4) All of the seven management factors were able to explain and predict the success of Waste management of the Local Administrative Organizations in Chumphon Province at 70.80 percent, with the value of $R^2 = .708$ and $F = 192.878$, and the statistical significance was at the ($\alpha = .01$) level. The predicted equation could be entered respectively as follows: public participation factor (X_4), and planning factor (X_1). The equation could be plotted as follows:

$$\text{The Predicted Equation in Raw Score} = .837 + .540 X_7 + .131 X_6$$

$$\text{The Predicted Equation in Standard Score} = .764 X_7 + .234 X_6$$

The guidelines for management of the Local Administrative Organizations in Chumphon Province would consist of (1) studying the targeted areas to identify the problems and causes of waste in the area by using the principle of participation for obtaining some information to determine the goals and priorities for driving the project "Clean Province", (2) determining the goals together with the target households, networks, and related agencies, (3) brainstorming options for problem solving in order to obtain the appropriate projects and integration of cooperation from network partners, (4) determining the appropriate methods by systematically designing project activities covering the upstream, midstream, and downstream, so as to achieve success in accordance with indicators and goals, and (5) assessing and developing the approach for project activities.

Keywords: Management, Success, Chumphon

บทนำ

สถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชน (Municipal Solid Waste) ได้กลายเป็นปัญหาระดับโลก โดยมีสาเหตุสำคัญมาจากการขยายตัวของประชากรและการบริโภคที่เพิ่มมากขึ้นในแต่ละปีส่งผลให้สถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชน กลายเป็นปัญหาระดับโลกที่หลายฝ่ายต่างแสดงความกังวลโดยรายงานของ Waste Generation and Recycling Indices 2019 เปิดเผยถึงสถานการณ์ที่น่าเป็นห่วงเนื่องจากแต่ละปีมีขยะมูลฝอยชุมชนเกิดขึ้นมากกว่า 2.1 พันล้านตันทั่วโลกแต่มีขยะเพียง 16% หรือประมาณ 323 ล้านตันเท่านั้นที่ได้รับการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2564, ออนไลน์) สำหรับประเทศไทย จากข้อมูลของกรมควบคุมมลพิษ (2564: 1) พบว่า สถานการณ์ขยะมูลฝอยปี พ.ศ. 2563 เกิดขึ้นประมาณ 27.35 ล้านตัน ลดลงจากปี พ.ศ. 2562 ร้อยละ 4 โดยขยะมูลฝอยจะถูกคัดแยก ณ ต้นทาง และนำกลับไปใช้ประโยชน์ จำนวน 11.93 ล้านตัน (ลดลงจากปี พ.ศ. 2562 ร้อยละ 5) กำจัดอย่างถูกต้อง 11.19 ล้านตัน (เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2562 ร้อยละ 14) และกำจัดไม่ถูกต้องประมาณ 4.23 ล้านตัน (ลดลงจากปี พ.ศ. 2562 ร้อยละ 34)

รัฐบาลได้กำหนดกรอบและแผนการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลบริการสาธารณะ และให้มีระบบจัดการและกำจัดขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งในปี พ.ศ. 2561 พบว่า จังหวัดชุมพรมีปริมาณขยะมูลฝอยประมาณ 366.92 ตัน/วัน โดยปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่กำจัดถูกต้อง มีจำนวน 26.41 ตัน/วัน ขยะมูลฝอยชุมชนที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ มีจำนวน 177.23 ตัน/วัน และขยะมูลฝอยชุมชนที่กำจัดไม่ถูกต้อง มีจำนวน 163.29 ตัน/วัน ทั้งนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชุมพรมีบริการจัดการมูลฝอย จำนวน 44 แห่ง ได้แก่ เทศบาลเมือง 2 แห่ง เทศบาลตำบล 23 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 19 แห่ง โดยมีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย 17 แห่ง และมีเตาเผาขยะ 2 แห่ง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลละโว้ และเทศบาลตำบลพะโต๊ะ ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังไม่มีบริการจัดการมูลฝอยมีจำนวน 34 แห่ง เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตชนบท การตั้งบ้านเรือนห่างจากกันและครัวเรือนสามารถจัดการขยะเองได้โดยการเผาหรือฝังในพื้นที่ตนเอง ซึ่งแนวทางสำคัญของการแก้ปัญหาในการจัดการมูลฝอยมีความสอดคล้องกับแนวคิดทางวิชาการในหลายประเด็น เช่น การวางแผนจัดการขยะที่เป็นไปได้ และเหมาะสมกับบริบทพื้นที่ การจัดองค์การให้สอดคล้องกับการขับเคลื่อนกิจกรรมในพื้นที่ การพัฒนาบุคลากร การสร้างจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ การวางระเบียบและมาตรการต่าง ๆ การทำงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน และการประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อนำมาสู่การปรับปรุงงาน เป็นต้น เพื่อนำไปสู่ผลสำเร็จในการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชุมพรได้อย่างมีคุณภาพ ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้บริหารระดับนโยบายขององค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร มาอย่างยาวนาน ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการแก้ไขปัญหาขยะในระดับพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชุมพรที่ต้องมีประสิทธิภาพ ทั้งด้านทาง กลางทาง และปลายทาง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแผนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืน ซึ่งผลวิจัยที่ได้จะนำไปสู่การสร้างแนวทางการจัดการที่เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร
2. เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จในการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการจัดการกับความสำเร็จในการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร
4. เพื่อสร้างแนวทางการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร

สมมติฐานของการวิจัย

ปัจจัยการจัดการ 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการจัดองค์การ 3) ด้านการจัดบุคลากร 4) ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน 5) ด้านการใช้ระเบียบและกฎหมาย 6) ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ และ 7) ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการลดอัตราการเกิดขยะ 2) ด้านการคัดแยกขยะ 3) ด้านการพักขยะ 4) ด้านการรวมขยะ 5) ด้านการเก็บขนขยะ และ 6) ด้านการกำจัดขยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการจัดการกับความสำเร็จในการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาจากการสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับพบว่า มีแนวคิดของนักวิชาการที่กล่าวถึงปัจจัยที่สำคัญต่อการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรอิสระจำนวน 7 ปัจจัย ดังนี้ (1) ด้านการวางแผน (2) ด้านการจัดองค์การ (3) การจัดบุคลากร (4) ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน (5) ด้านการใช้ระเบียบและกฎหมาย (6) ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ และ (7) ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาจากการสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับพบว่า มีแนวคิดของนักวิชาการที่กล่าวถึงความสำเร็จในการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรตามจำนวน 6 ปัจจัย ดังนี้ (1) ด้านการลดอัตราการเกิดขยะ (2) ด้านการคัดแยกขยะ (3) ด้านการพักขยะ (4) ด้านการรวมขยะ (5) ด้านการเก็บขนขยะ (6) ด้านการกำจัดขยะ

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม และกระบวนการวิจัยดังแสดงในรูปที่ 1 ดังนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

ปัจจัยการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร	ความสำเร็จในการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร
1) ด้านการวางแผน	1) ด้านการลดอัตราการเกิดขยะ
2) ด้านการจัดองค์การ	2) ด้านการคัดแยกขยะ
3) ด้านการจัดบุคลากร	3) ด้านการพักขยะ
4) ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน	4) ด้านการรวมขยะ
5) ด้านการใช้ระเบียบและกฎหมาย	5) ด้านการเก็บขนขยะ
6) ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์	6) ด้านการกำจัดขยะ
7) ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน	

รูปที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อศึกษา (1) ระดับปัจจัยการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร (2) ระดับความสำเร็จในการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดชุมพร และ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการจัดการกับความสำเร็จในการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร มีประเด็นศึกษาดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่าง สามารถแบ่งได้ดังนี้

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชุมพรที่มีการจัดการ จำนวน 44 แห่ง โดยใช้ข้อมูลจากแผนอัตรากำลัง

ประจำปี พ.ศ. 2564 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง จำนวน 305 คน (ท้องถิ่นจังหวัด ชุมพร, 2564, น. 10)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชุมพรที่มีการจัดการ โดยดำเนินการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยแยกจำนวน 4 กลุ่ม และใช้แต่ละกลุ่มหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยอิสระ โดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973, p.727) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 241 คน โดยผู้วิจัยได้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน โดยการใช้เขตพื้นที่อำเภอเป็นเกณฑ์ในการแบ่งชั้นภูมิ จำนวนทั้งสิ้น 8 อำเภอ ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยจากการแบ่งชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน

(ประชากร : กลุ่มตัวอย่าง)

ลำดับ	อำเภอ	นายก	ปลัด	หัวหน้างาน	ผู้ปฏิบัติ	รวม
1	เมืองชุมพร	16(15)	16(15)	16(15)	51(35)	99(80)
2	ท่าแซะ	6(5)	6(5)	6(5)	24(17)	42(32)
3	ปะทิว	7(6)	7(6)	7(6)	31(22)	52(40)
4	หลังสวน	3(3)	3(3)	3(3)	20(14)	29(23)
5	ละแม	3(3)	3(3)	3(3)	11(8)	20(17)
6	พะโต๊ะ	1(1)	1(1)	1(1)	4(3)	7(6)
7	สวี	5(4)	5(4)	5(4)	13(9)	28(21)
8	ทุ่งตะโก	3(3)	3(3)	3(3)	19(13)	28(22)
	รวมจำนวน	44(40)	44(40)	44(40)	173(121)	305 (241)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยแบบสอบถามมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.80–1.00 ขึ้นไปทุกข้อ มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์อัลฟาทั้งฉบับเท่ากับ 0.833 และมีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์อัลฟารายข้อ > 0.20 ขึ้นไป ทุกข้อ (Cronbach, 1970)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยระยะนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติการวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง และสถิติการวัดการกระจายได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อสร้างแนวทางการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล 1 ครั้ง และการสนทนา

กลุ่มย่อย 2 ครั้ง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล ประกอบด้วย (1) กลุ่มผู้บริหารท้องถิ่น ได้แก่ นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการจัดการ จำนวน 2 คน และประธานสภา อบต./นายก อบจ. ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการจัดการ จำนวน 2 คน (2) กลุ่มผู้ขับเคลื่อนการจัดการขยะของท้องถิ่น ได้แก่ ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการจัดการขยะ จำนวน 2 คน และหัวหน้างานที่รับผิดชอบการจัดการขยะ จำนวน 2 คน และ (3) กลุ่มผู้นำชุมชน และภาคีเครือข่ายที่ร่วมจัดการขยะในชุมชน ได้แก่ กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน ที่อยู่ในเขตรับผิดชอบที่มีการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 2 คน และ อสม.ตำบล และ ทสม.ที่อยู่ในเขตรับผิดชอบที่มีการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 2 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 12 คน

2. กลุ่มเป้าหมายผู้ร่วมสนทนากลุ่มย่อย ครั้งที่ 1 ประกอบด้วย (1) ผู้แทนจากสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดชุมพร (2) ผู้แทนจากสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดชุมพร (3) ประธานชมรมนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชุมพร (4) ประธานชมรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจังหวัดชุมพร (5) ประธาน ทสม.จังหวัดชุมพร และ (6) ประธาน อสม.จังหวัดชุมพร รวมจำนวนทั้งสิ้น 6 คน เป็นมุมมองเชิงนโยบายระดับจังหวัด

3. กลุ่มเป้าหมายผู้ร่วมสนทนากลุ่มย่อย ครั้งที่ 2 ประกอบด้วย (1) นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการจัดการขยะ (2) ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการจัดการขยะ (3) หัวหน้าส่วนงานที่รับผิดชอบการจัดการขยะ (4) กำนันที่อยู่ในเขตรับผิดชอบที่มีการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (5) อสม.ตำบลที่อยู่ในเขตรับผิดชอบที่มีการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ (6) ทสม.ที่อยู่ในเขตรับผิดชอบที่มีการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมจำนวนทั้งสิ้น 6 คน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ตามลำดับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 241 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 86.72 อายุ 51 ปีขึ้นไปร้อยละ 34.85 มีระดับการศึกษาไม่เกินมัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 39.42 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 15,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 54.36 และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการของชุมชนน้อยกว่า 1 ปี ร้อยละ 39.00

2. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัจจัยการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร พบว่า ปัจจัยการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากจำนวน 5 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ($\bar{X} = 4.11$) ด้านการวางแผน ($\bar{X} = 4.03$) ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ($\bar{X} = 3.88$) ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.72$) ด้านการจัดบุคลากร ($\bar{X} = 3.42$) ด้านการจัดองค์การ ($\bar{X} = 3.17$) และด้านการใช้ระเบียบและกฎหมาย ($\bar{X} = 2.86$) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความสำเร็จในการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร พบว่า ความสำเร็จในการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.60$) เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางจำนวน 5 ด้าน และอยู่ในระดับน้อย จำนวน 1 ด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการคัดแยกขยะ ($\bar{X} = 3.32$) ด้านการรวมขยะ ($\bar{X} = 2.93$) ด้านการพักขยะ ($\bar{X} = 2.83$) ด้านการลดอัตราการเกิดขยะ ($\bar{X} = 2.71$) ด้านการเก็บขนขยะ ($\bar{X} = 2.69$) และด้านการกำจัดขยะ ($\bar{X} = 2.31$) ตามลำดับ

4. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการจัดการและความสำเร็จในการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร โดยใช้สถิติหาความสัมพันธ์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่า อยู่ในระดับต่ำ (.308) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มี 3 ด้านที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชุมพรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนี้ (1) ด้านการวางแผน (X_1) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ (.381) (2) ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน (X_4) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง (.810) และ (3) ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ (X_6) มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำมาก (.162)

4. ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ระหว่างปัจจัยการจัดการกับความสำเร็จในการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร โดยใช้สถิติถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน แสดงได้ดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ตัวแปร	Regression Coefficient					Sig
	B	β	B	β	t	
1. ด้านการวางแผน (X_1)	.239	.365	.131	.234	5.536	.000**
2. ด้านการจัดองค์การ (X_2)	.023	.071	-	-	-	-
3. ด้านการจัดบุคลากร (X_3)	.029	.051	-	-	-	-
4. ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน (X_4)	.572	.810	.540	.764	17.508	.000**
5. ด้านการใช้ระเบียบและกฎหมาย (X_5)	.000	.008	-	-	-	-
6. ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ (X_6)	.045	.006	-	-	-	-
7. ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน (X_7)	.027	.017	-	-	-	-
ค่าคงที่ (Constant)	1.161	-	-	.837	-	-
Multiple R	.842	-	-	.810	-	-
R ²	.708	-	-	.655	-	-
Adjusted R ²	.704	-	-	.653	-	-
F	192.878	-	-	304.390	-	-

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยการจัดการ โดยรวมทั้ง 7 ปัจจัย สามารถนำมาอธิบาย ความสำเร็จในการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร ได้ร้อยละ 70.80 มีค่า $R^2 = .708$ และมีค่า $F = 192.878$ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($\alpha = .01$) เมื่อพิจารณาตัวแปรย่อย พบว่ามีตัวแปรพยากรณ์ จำนวน 2 ปัจจัย ที่สามารถอธิบายความสำเร็จในการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร โดยเรียงลำดับการนำเข้ามาสมการตามความสัมพันธ์ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน (X_4) และด้านการวางแผน (X_1) ซึ่งสามารถนำมาสร้างสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานตามลำดับ ดังนี้

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ} \quad Y = .837 + .540 X_7 + .131 X_6$$

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน} \quad Z = .764 X_7 + .234 X_6$$

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ปัจจัยการจัดการทั้ง 7 ด้าน และความสำเร็จในการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชุมพร สรุปดังนี้

1.1 ด้านการวางแผน พบว่า จังหวัดมีการมอบนโยบายให้ท้องถิ่นดำเนินโครงการ “จังหวัดสะอาด” เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านการจัดการ และบรรลุเป้าหมายในทิศทางเดียวกัน โดยท้องถิ่นมีการนำข้อมูล และองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการวางแผนบริหารจัดการขยะ เพื่อให้เกิดกิจกรรมที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน และได้รับความร่วมมือจากครัวเรือนในชุมชน รวมถึงความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาร่วมสนับสนุนการบริหารจัดการขยะ เพื่อการรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชนในระยะยาว

1.2 ด้านการจัดองค์การ พบว่า อปท.เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ด้านการจัดการของชุมชน โดยมีเจ้าหน้าที่ดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดด้วยวิธีการที่แตกต่างกันไปตามบริบทขององค์กร ซึ่งขนาดของ อปท.ส่งผลต่อการจัดโครงสร้างองค์การในการดำเนินงานด้านการจัดการ กล่าวคือ อปท.ขนาดกลางและขนาดใหญ่มีฝ่ายสิ่งแวดล้อมหรือกองสาธารณสุขรับผิดชอบงานอย่างชัดเจน ทำให้มีความพร้อม และสามารถพัฒนางานให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง แต่ในขณะที่ อปท.ขนาดเล็ก ซึ่งมีข้อจำกัดด้านจำนวนเจ้าหน้าที่ จำเป็นต้องมีการฝากงานด้านการจัดการไว้กับสำนักปลัด หรือกองช่าง เพื่อให้การขับเคลื่อนงานผ่านไปได้

1.3 ด้านการจัดบุคลากร พบว่า อปท.ขนาดเล็ก มีข้อจำกัดด้านจำนวนเจ้าหน้าที่ จึงต้องรับผิดชอบภารกิจหลักตามตำแหน่ง และงานนโยบายคือ โครงการ “จังหวัดสะอาด” จึงทำให้การบริหารจัดการขยะในชุมชนประสบความสำเร็จในเชิงตัวเลขมากกว่าเชิงคุณภาพ และยังพบว่า เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ขาดคุณวุฒิ ทักษะ และความรู้ความสามารถเฉพาะด้านที่ตรงกับงานด้านการบริหารจัดการขยะ ซึ่ง อปท.ได้สนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ได้รับการพัฒนาทักษะ และความรู้ด้านการบริหารจัดการขยะ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทำงานร่วมกับประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า อปท.สนับสนุนให้เกิดการบริหารจัดการขยะในชุมชนแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยให้ผู้นำชุมชนเข้ามาร่วมเป็นคณะทำงาน เพื่อร่วมกำหนดแนวทาง และกิจกรรมการบริหารจัดการขยะแบบครบวงจร และทำได้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีการประสานกับส่วนราชการที่มีภารกิจเกี่ยวข้องให้เข้าร่วมสนับสนุนกิจกรรมการบริหารจัดการขยะในชุมชน ตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง ได้แก่ การประชุมชี้แจง สร้างความเข้าใจต่อชุมชน กิจกรรมการคัดแยกขยะในพื้นที่ การจัดตั้งธนาคารขยะ และการขยายผลการดำเนินงาน เพื่อให้การบริหารจัดการขยะของชุมชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 ด้านการใช้ระเบียบและกฎหมาย พบว่า การบริหารจัดการขยะในชุมชนเป็นหน้าที่ตามข้อกำหนดที่กำหนดให้ อปท.ต้องดำเนินการ โดย อปท.มีการออกระเบียบเพื่อรองรับกิจกรรมการบริหารจัดการขยะในพื้นที่ โดยต้องทำให้ครัวเรือนเข้าใจ และยอมเข้าร่วมกิจกรรมโดยสมัครใจอย่าง

ต่อเนื่อง เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจัดการของครัวเรือนในระยะยาว ดังนั้น การบริหารจัดการขยะในพื้นที่ต้องใช้การออกกระเปาะที่จูงใจ และเป็นการขอความร่วมมือจากประชาชนให้ทำตามมากกว่าการบังคับให้ทำ เพื่อให้การบริหารจัดการขยะของชุมชน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพในระยะยาว

1.6 ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ พบว่า โครงการ “จังหวัดสะอาด” เป็นนโยบายสำคัญที่ทำให้ อปท.มีกิจกรรมที่ทำให้การจัดการของชุมชนบรรลุผลสำเร็จได้อย่างเป็นรูปธรรม และมีความต่อเนื่องในระยะยาว โดยมีการกำหนดแนวทาง และระเบียบปฏิบัติที่เหมาะสมกับบริบท เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการขยะในชุมชนที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ การทำให้ขยะมีมูลค่าตั้งแต่ต้นทาง ด้วยการคัดแยกขยะ การแปรรูปขยะเพื่อใช้ประโยชน์ด้านอื่น ซึ่งถือเป็นแนวทางที่เป็นรูปธรรม และทุกครัวเรือนสามารถเข้าร่วมปฏิบัติตามได้

1.7 ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน พบว่า โครงการ “จังหวัดสะอาด” มีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนเพื่อกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการให้หมดไปจากพื้นที่ การดำเนินกิจกรรมมีการประเมินผล และการรายงานผลปฏิบัติงาน อย่างต่อเนื่อง โดยผลประเมินพบว่าการจัดการมีวิธีการที่แตกต่างกันไปตามบริบทพื้นที่ และ อปท.ส่วนใหญ่มีการแสวงหาความร่วมมือจากเครือข่ายให้เข้ามามีส่วนร่วมจัดการขยะตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง จึงทำให้หลายครอบครัวมีการคัดแยกขยะ และมีการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาเพื่อจัดการขยะ และร่วมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในชุมชนเพิ่มมากขึ้น

1.8 ความสำเร็จในการจัดการขยะ พบว่า โครงการ “จังหวัดสะอาด” กำหนดให้ อปท.มีการจัดกิจกรรมให้เครือข่ายร่วมบริหารจัดการขยะทั้งระบบ ได้แก่ การลดอัตราการเกิดขยะ ณ ต้นทางด้วยหลัก 3ช ได้แก่ ใช้น้อย (Reduce) ใช้ซ้ำ (Reuse) และนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) โดยมุ่งเน้นให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อเป็นการลดอัตราการเกิดขยะในชุมชน รวมถึงมีการให้ความรู้แก่ประชาชนในการคัดแยกขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อช่วยให้เกิดความตระหนัก และเข้าใจถึงความสำคัญในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ อปท.ยังสนับสนุนด้านการรวมขยะและด้านการเก็บขนขยะของชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีการวางถังขยะแบบแยกประเภทไว้ในชุมชน และกำหนดวัน เวลาในการเก็บขนขยะให้ประชาชนทราบโดยทั่วกัน สำหรับการกำจัดขยะในเบื้องต้น อปท.ใช้วิธีฝังกลบ และการใช้เตาเผา ส่วนในระยะยาวได้มีการศึกษารูปแบบการนำขยะมาผลิตเป็นเชื้อเพลิงโดยให้บริษัทเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ

2. การสนทนากลุ่มย่อย สรุป ดังนี้

2.1 การขับเคลื่อนโครงการ “จังหวัดสะอาด” โดยใช้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน และใช้องค์ความรู้ที่ทันสมัยมาใช้ในการวางแผนบริหารจัดการขยะ เพื่อให้ได้กิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับบริบท

ของชุมชน และได้รับความร่วมมือจากครัวเรือนในชุมชนด้วยดี

2.2 ประสานขอรับการสนับสนุนทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะในชุมชน เช่น เครื่องมือในการดำเนินงาน วิทยากรที่มีความรู้ความสามารถ งบประมาณจากจังหวัด เป็นต้น ซึ่งการมีทรัพยากรที่เพียงพอต่อการขับเคลื่อนงานจะช่วยให้การทำงานประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างมีคุณภาพ

2.3 กำหนดระเบียบที่ช่วยให้การขับเคลื่อนโครงการ “จังหวัดสะอาด” ประสบความสำเร็จ โดยเน้นการสร้างแรงจูงใจให้ทำตามมากกว่าการบังคับ และเป็นระเบียบที่ทำให้ครัวเรือนได้ประโยชน์ เมื่อปฏิบัติตาม เช่น การลดภาษีโรงเรือนให้แก่ครัวเรือนที่คัดแยกขยะได้ ตามเกณฑ์ที่กำหนด เป็นต้น ซึ่งจะทำให้เกิดการยอมรับ และสร้างความร่วมมืออย่างต่อเนื่องโดยสมัครใจ

2.4 สนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนได้รับการพัฒนา ทักษะ และความรู้ความสามารถเฉพาะด้านที่ตรงกับงาน เพื่อให้ทำงานร่วมกับประชาชน และเครือข่าย ที่เข้าร่วมโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 สนับสนุนให้เกิดการบริหารจัดการขยะในชุมชนแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยให้ผู้นำชุมชนเข้ามาร่วมเป็นคณะทำงาน เพื่อร่วมกำหนดแนวทาง และกิจกรรมการบริหารจัดการขยะ แบบครบวงจร ซึ่งจะช่วยให้การขับเคลื่อนกิจกรรมทำได้อย่างต่อเนื่อง และได้รับความร่วมมือจากชุมชน

2.6 สื่อสารข้อมูลการดำเนินโครงการ “จังหวัดสะอาด” อย่างทั่วถึงทุกครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายและแนวทางปฏิบัติของ อปท.ที่จะเกิดขึ้น ซึ่งการสื่อสารข้อมูลที่ต่อเนื่องและทั่วถึงจะช่วยให้ครัวเรือนมีทัศนคติที่ดีต่อโครงการ และให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน

2.7 กำหนดอำนาจหน้าที่ของ อปท.ขนาดเล็กเพิ่มเติม โดยให้มีฝ่ายที่รับผิดชอบงานจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน และต้องสนับสนุนให้มีการสร้างเครือข่ายการบริหารจัดการขยะเพื่อเป็นกลไก ในการขับเคลื่อนงาน

2.8 กำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน สามารถวัดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้การกำหนดแนวทาง สามารถทำได้เหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้เจ้าหน้าที่ เครือข่าย ความร่วมมือ และครัวเรือนเป้าหมายเกิดการรับรู้และเข้าใจถึงผลสำเร็จที่ต้องการบรรลุ รวมถึงช่วยให้หน่วยงานนโยบายสามารถกำหนดแนวทางในการสนับสนุนความช่วยเหลือแก่ อปท.ได้อย่างถูกต้อง

2.9 วิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานของโครงการ “จังหวัดสะอาด” ต้องสามารถทำได้จริง และถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ เครือข่าย และผู้มีส่วนได้เสียเกิดความเชื่อมั่น

และรายงานผลปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลการประเมินที่ตรงประเด็นจะนำไปสู่การสร้างข้อเสนอเพื่อพัฒนางานต่อไปในอนาคตซึ่งจะช่วยสร้างความยั่งยืนในการจัดการให้แก่ชุมชน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยมีประเด็นซึ่งสามารถนำมาสู่การอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ระดับปัจจัยการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชุมพรพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ ผลการวิจัยดังกล่าวเป็นผลมาจากการที่จังหวัดชุมพรให้ความสำคัญกับการจัดการมูลฝอยในระดับท้องถิ่นโดยกำหนดให้ทุกท้องถิ่นดำเนินโครงการ “จังหวัดสะอาด” ซึ่งเป็นการบริหารจัดการขยะแบบครบวงจร โดยมีการประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมในแต่ละระดับ ทำให้เป็นการบริหารจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง มีการสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ซึ่งจะช่วยให้การขับเคลื่อนกิจกรรมทำได้อย่างต่อเนื่อง และได้รับความร่วมมือจากชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะของประเทศ พ.ศ. 2559-2564 ของกรมควบคุมมลพิษ (2559: 34-35) ที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการแก้ไขปัญหาขยะ และสอดคล้องกับที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2562: 54) ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาทำงานร่วมกัน

2. การวิเคราะห์ระดับความสำเร็จในการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดชุมพรพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ ผลการวิจัยดังกล่าวเป็นผลมาจากการสื่อสารข้อมูลโครงการ “จังหวัดสะอาด” ยังไม่สามารถทำได้อย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง จึงทำให้ครัวเรือนเป้าหมายขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทาง เพื่อลดภาระการจัดเก็บขยะมูลฝอย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2562: 54) ได้ศึกษาเรื่องการจัดจัดการมูลฝอยในประเทศไทย โดยพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะแต่ละประเภทมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าทุกเรื่อง อย่างไรก็ตาม อปท.ยังคงสร้างความร่วมมือจากเครือข่าย รวมถึงมีการสนับสนุนให้ประชาชนไปจ่ายตลาดโดยนำเอาถุงผ้า ถุงกระดาษ หรือตะกร้าจักสานไปใส่ของ เพื่อช่วยลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติก ซึ่งสอดคล้องกับที่กรมควบคุมมลพิษ (2551: 34-35) ให้ความเห็นว่า ควรสนับสนุนการคัดแยกขยะภายในชุมชนให้เกิดเป็นรูปธรรม เพื่อช่วยลดปริมาณขยะที่จะเกิดขึ้น ซึ่งกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2560: 18-25) ให้ความสำคัญในแนวทางเดียวกันว่า การคัดแยกขยะมูลฝอยจะทำให้เราสามารถนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ ซึ่งเป็นเทคนิควิธีการจัดการมูลฝอยที่สำคัญ

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการจัดการกับความสำเร็จในการจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชุมพรพบว่า ปัจจัยการจัดการมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการจัดการขยะอยู่ในระดับต่ำ (0.308) ทั้งนี้ เป็นผลมาจากการขาดความต่อเนื่องในการประชาสัมพันธ์ถึงวิธีการคัดแยกขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ และการส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอยอย่างต่อเนื่องในชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยผลวิจัยยังพบว่า ปัจจัยการจัดการปัจจัยด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน (X_7) เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการจัดการขยะ 6 ด้านในภาพรวมมากที่สุดโดยอยู่ในระดับสูง (0.801) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2548: 16) ที่กล่าวถึงการประเมินผลว่า เป็นการประเมินผลรวมของการดำเนินกิจการขององค์กร เพื่อให้เห็นภาพรวมและจุดพัฒนาขององค์กร รวมถึงได้ข้อมูลเพื่อนำมาช่วยปรับปรุงระบบการผลิตและการให้บริการให้มีคุณภาพในการทำงาน และสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2562: 54) ได้เสนอว่า การติดตามประเมินผลการทำงาน จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความคล่องตัวในการจัดการบริหารจัดการขยะให้เป็นไปได้ง่ายและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ Deming. (1986: 41-42) ให้ความเห็นว่า การตรวจสอบ (Check) เป็นการประเมินผลว่า การปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนในระดับใด ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องกระทำควบคู่ไปกับการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. อปท.ต้องมีการสำรวจข้อมูลขยะในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันเพื่อนำมาใช้ในการทำแผนจัดกิจกรรมการจัดการที่สอดคล้องกับพื้นที่
2. อปท.ต้องมีการจัดสรรทรัพยากรอย่างเพียงพอต่อการบริหารจัดการขยะในชุมชน แต่ในกรณีที่มีทรัพยากรจำกัดให้ทำข้อตกลงกับ อปท.ที่มีความพร้อม เพื่อสนับสนุนทรัพยากรดำเนินงานที่ช่วยให้การขับเคลื่อนงานให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย
3. อปท.ต้องกำหนดระเบียบที่ช่วยสร้างแรงจูงใจทำให้ครัวเรือนได้ประโยชน์เมื่อปฏิบัติตามและอำนวยความสะดวกในทางปฏิบัติ เพื่อสร้างความร่วมมืออย่างต่อเนื่องโดยสมัครใจ
4. อปท.ต้องสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนได้รับการพัฒนาทักษะ และความรู้ความสามารถเฉพาะด้านที่ตรงกับงาน
5. อปท.ต้องสนับสนุนให้เกิดการบริหารจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ซึ่งจะช่วยให้การขับเคลื่อนกิจกรรมทำได้อย่างต่อเนื่อง และได้รับความร่วมมือจากชุมชน

รายการอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ. (2559). *แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะของประเทศ พ.ศ. 2559-2564*. กรุงเทพฯ: แอคทีฟพรีนซ์.
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช. (2545). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.
- วิเชียร วิทยาอุดม. (2554). *ทฤษฎีองค์การ*. กรุงเทพฯ: ซีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- สัมพันธ์ เตชะอธิก. (2543). *เศรษฐกิจชุมชนกับการพัฒนาที่ยั่งยืน*. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2562). *การจัดการมูลฝอยในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สุธีร์ ตุลยะเสถียร และคณะ. (2554). *มลพิษสิ่งแวดล้อม (ปัญหาสังคมไทย)*. กรุงเทพฯ : รวมสาส์น (1977).
- Deming, W. Edwards (1986). *Out of the Crisis*. MIT Press.
- French, Wendell L. and Cecil H. Bell, Jr. (1984). *Organization Development: Behavioral Science Interventions for Organization Improvement*. New Jersey: Prentice-Hall International, Inc
- Hood, C. (1992). "A Public Management for all Seasons?." *Public Administration Review*. 69 (Spring 1991): 3-19.
- Luther Gulick and Lyndal Urwick. (1973). *Papers on the Science of Administration*. Clifton : Augustus M Kelly.
- Weber, Max. (1947). *The Theory of Social and Economic Organization*. New York: Free Press.
-